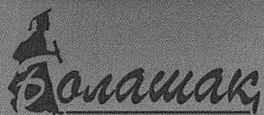

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

ПСИХОЛОГІЧНІ
НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ

19–20 березня
2021

УДК 159.9(063)
П86

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Зарицька В. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Інституту журналістики і масової комунікації Класичного приватного університету;

Міляєва В. Р. – доктор психологічних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії культури лідерства Київського університету імені Бориса Грінченка;

Салодухова О. Г. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Донбаського державного педагогічного університету;

Євдокимова Н. О. – доктор психологічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності ПВНЗ «Міжнародний класичний університет імені Пушкіна Орлика» (м. Миколаїв);

Шмаргун В. М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та психології Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Склярук А. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології Класичного приватного університету;

Храпченкова Н. І. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Академії «Bolashaq» м. Караганда, Казахстан.

Психологічні науки: проблеми та перспективи:
П86 Матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
м. Запоріжжя, 19–20 березня 2021 р. – Запоріжжя: Класичний
приватний університет, 2021. – 84 с.

ISBN 978-966-992-462-9

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологічні науки: проблеми та перспективи», яка відбулась на базі кафедри практичної психології Класичного приватного університету 19–20 березня 2021 р.

УДК 159.9(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Теоретичні основи дослідження страху смерті особистості Білоус Р. М., Саріогло О. А.....	5
Психологічна характеристика ресурсів особистості Блохіна І. О.....	8
Ресурси особистості в подоланні психотравмуючих ситуацій Іваненко Б. Б.	11
Основні підходи та аналіз структурних компонентів психологічної готовності військовослужбовців десантно-штурмових військ Збройних Сил України Кириченко А. В.	15
Фізіологічні механізми аспектів емоційного стилю як регулятора психічної діяльності особистості Сапдал О. С.....	20
Особливості прояву механізмів психологічного захисту в юнацькому віці Степанова К. В.	25
Аналіз наукової теорії психічної депривації Терлецька Ю. М.	30
Вплив сім'ї на формування психоемоційного стану дитини в підлітковому віці Ярмак В. В.....	33

НАПРЯМ 2. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Особливості адаптивного потенціалу студентів на етапі допрофесійної підготовки Горобець А. С.	38
Психологічна безпека освітнього середовища початкової школи Данилова А. Д.....	42
Становлення інклюзивної освітньої моделі в Україні Калашнікова Л. В.....	46

3. Косигіна О. Психологічно безпечне освітнє середовище. *Управління освітою*. №23 (347), грудень 2014. С. 22–27.

4. Психология: комплексный подход. М. Айзенк, П. Брайант, Х. Куликэн, и др. / под ред. М. Айзенка. Минск. Новое знание. 2002. 832 с.

5. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. К., 2018. 56 с.

6. Ясвин В.А. Общеобразовательная среда: от моделирования к проектированию. Москва, 2001. 328 с.

СТАНОВЛЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТНЬОЇ МОДЕЛІ В УКРАЇНІ

Калашникова Л. В.

*старший викладач кафедри практичної психології
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Сьогодні поставило перед Україною невідкладне завдання реформування не тільки економічної та політичної сфер, але й системи освіти. Метою втілення сучасних освітніх реформ виступає практична реалізація ідеї створення розвивального освітнього середовища, що спрямоване на навчання й виховання гармонійно розвиненої особистості, яка повинна не тільки володіти узагальненою системою знань, умінь та навичок, уміти самостійно здобувати й аналізувати інформацію, адекватно оцінювати результати діяльності, але й конструктивно взаємодіяти з навколишніми та толерантно ставитися до них. У першу чергу йдеться про формування компетентностей під час освітнього процесу та проектування цілеспрямованих змін у системі ціннісних орієнтацій українського суспільства загалом і молодого покоління зокрема.

Одним із пріоритетних напрямків втілення освітніх реформ в Україні є реалізація інклюзивної освітньої моделі, в основі якої

лежить особистісно-орієнтований підхід, домінування суб'єкт-суб'єктних стосунків між рівноправними учасниками освітнього процесу, толерантне ставлення до них та інтегрування в соціум і освітній процес осіб із обмеженими можливостями. В основу такого інтегрування покладено принцип доступності освіти, який обґрунтовано в резолюції Генеральної асамблеї ООН від 12 грудня 1997 року, відповідно до якого в якості пріоритетного завдання повинно виступати забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти для осіб з обмеженими можливостями здоров'я.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що останнім часом стосовно дітей, які потребують додаткової підтримки в освітньому процесі, замість терміну «особи з обмеженими можливостями здоров'я» вживаються «діти з особливими потребами» та «діти з особливими освітніми потребами». Йдеться про зміщення уваги науковців із площини існування у дітей порушень та відхилень від норми до фіксації їх особливих потреб. На думку А. Гордєєва «особливість передбачає відмінність, несхожість, можливо, неповторність, унікальність [2, с. 12].

Саме теза про прийняття та позитивне ставлення до кожного учня, а також необхідність врахування їх індивідуальних особливостей лежить в основі інклюзивної освіти, що включає систему освітніх послуг, гарантованих державою і базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності особистості й ефективного залучення кожної дитини до освітнього процесу.

Ідея толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами та необхідності враховувати їх компенсаторні можливості під час освітнього процесу не є новою. Зокрема, Л.С. Виготський в статті «Принципи виховання фізично дефективних дітей» вказував, що не існує різниці в психологічній організації особистості дитини дефективної та нормальної, а також в організації виховного підходу до них. Учений зазначав, що «величезна помилка – споглядання на дитячу ненормальність лише як на хворобу. Це призвело нашу теорію і практику до небезпечних помилок. Ми ретельно вивчаємо краплини дефекту, ті золотинки хвороби, які

зустрічаються у ненормальних дітей ... і не помічаємо тих пудів здоров'я, закладених у дитячому організмі, на який би дефект він не страждав» [1, с. 106].

Саме в 20-х роках ХХ століття зароджується інклюзивна система освіти в Україні: разом із здоровими до освітнього процесу залучають дітей з порушеннями розвитку [3]. В першу чергу йдеться про створення та удосконалення системи спеціальної освіти для глухих, сліпих і розумово відсталих дітей.

З середини 60-х років спостерігається перехід від домінування сегрегаційних установок щодо навчання дітей з певними обмеженнями в розвитку до процесу інтеграції таких дітей в середовище звичайних одноліток. Процес інтеграції за своєю сутністю ототожнюється з асиміляцією категорії дітей з певними особливостями розвитку до соціуму за рахунок прийняття ними норм, які прийняті в суспільстві.

Активне поширення інклюзії як системи залучення дітей з певними обмеженнями в розвитку до освітнього процесу спостерігається в Україні з середини 80-х років ХХ століття. Нормативною базою для успішного розвитку інклюзивної освіти в Україні виступає Закон України «Про загальну середню освіту», «Концепція розвитку інклюзивної освіти», «Порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» та інші законодавчі акти.

Функціонування мережі спеціальних навчально-виховних закладів, інклюзивно-ресурсних центрів, спеціальних та інклюзивних класів, а також суттєве зростання кількості учнів із особливими освітніми потребами, які навчаються в загальноосвітніх школах в інклюзивному середовищі свідчить про позитивні зрушення, що відбуваються в українському суспільстві, яке прагне надати можливість кожному громадянину одержати якісну освіту.

Як засвідчує практика залучення дітей з особливими потребами до освітнього простору в умовах інклюзії сприяє не тільки інтелектуальному розвитку цієї категорії дітей, але й задоволенню їх нагальних потреб у спілкуванні та взаємодії з однолітками.

Поруч із суттєвими змінами, що спостерігаються у дітей з певними обмеженнями в розвитку, кардинальні зрушення відбуваються й у інших учасників освітнього процесу, які починають розуміти, що нормальний розвиток особистості не є загальноприйнятою нормою. Долучаючись до системи підтримки, учасники освітнього процесу починають толерантно ставитися до дітей з особливими освітніми потребами.

Узагальнюючи викладений матеріал, можна констатувати, що в основі інклюзивної освіти лежить право кожної дитини на одержання якісної освіти. За умови такої освіти спостерігається позитивне сприймання дітей з особливими освітніми потребами та максимально значуща їх участь в освітньому процесі, що безсумнівно призводить до позитивних зрушень усіх учасників освітнього процесу. В більш широкому розумінні, розвиток інклюзивної освіти в Україні призводить до демократизації нашого суспільства, адже не діти з особливими освітніми потребами прилаштовуються до суспільства, а суспільство створює умови для задоволення особливих потреб зазначеної категорії своїх громадян.

Література:

1. Выготский Л.С. Основы дефектологии: учебник для вузов. С.-П.-М.: Лань, 2003. 654 с.
2. Колупаєва А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. № 2. 2014. С. 7–18.
3. Таранченко О.М. Розвиток системи освіти осіб з порушенням слуху в контексті поступу вітчизняної педагогічної науки і практики: монографія. К.: ТОВ «Поліпром», 2013. 517 с.